

CULTURA I ESPECTACLES

40 'Opera prima'
de Federico Luppi43 El fado de Mariza
torna a Barcelona

Dario Fo: "Sóc un lladre famós"

El Nobel italià restaura 'La gazzetta' de Rossini

Marta Monedero
BARCELONA

A 79 anys i amb el sentit teatral en plena forma, el premi Nobel Dario Fo confessa que ha pispat idees de Rossini i de la tradició de la Commedia dell'Arte per restaurar 'La gazzetta', òpera gairebé desconeguda del popular compositor italià, que dilluns que ve s'estrena al Liceu.

"Sóc un lladre famós", deia fent gala d'un fi sentit de l'humor aquest actor, dramaturg i director, reconegut per les seves obres polítiques com ara *Mort accidental d'un anarquista* (1970). Una de les grans passions de Fo són les òperes de Rossini i, amb la direcció escènica d'una d'aquestes obres, *La gazzetta*, debutarà dilluns que ve al Liceu. Ahir, però, al Gran Teatre de la Rambla semblava sentir-se com a casa. Expressiu, dinàmic, despentinat i divertit, Fo manté intacta la seva saviesa escènica. Explica amb passió, amb tots els ets i uts, què l'ha dut a traslladar a l'escenari el sentit lúdic de la música d'una *opera buffa* oblidada durant dècades del catàleg del gran repertori.

Tot va començar quan el Festival de Pesaro -especialitzat en la producció de Gioachino Rossini- li va encomanar d'escenificar aquesta obra, composta quan Rossini només tenia 23 anys, però ja havia assolit alguns èxits sonats, com ara *El barber de Sevilla*. Amb tot, *La gazzetta* va ser el seu primer fracàs, tot i tenir com a base un text de Carlo Goldoni "escrit 60 anys abans", que té com a escenari "el naixement del periodisme i la publicitat" per explicar com el napolità Don Pomponio -interpretat pels barítors Bruno Praticò i Bruno Taddia- vol casar la seva filla Lisetta (Cinzia Forte/Milagros Poblador). Vol buscar-li un bon partit i el procediment a seguir

El mestre italià Dario Fo, un home de teatre de cap a peus, ahir al Liceu

serà posar un anunci al diari i convocar als millors candidats. Com en tota bona comèdia, el desenllaç és exemplar. Pel Nobel, la publicitat d'avui en dia manté la mateixa lògica que la de Don Pomponio: "Són xarlatans que exalten els productes que volen vendre". Amb cara de murri, quan se li pregunta si el Don Pomponio actual és Berlusconi, Fo respon que "mai ho havia pensat".

La gazzetta estava cridada a ser un èxit, però quan es va estrenar a Nàpols el 1816 no va ser gaire ben rebuda. "Va ser el primer fracàs de Rossini, tot i que en el repartiment hi figurava el bufó del rei, que era molt famós a Nàpols". L'òpera només es va representar dotze vegades, "un desastre perquè en aquella època les òperes es representaven un centenar de cops". La humiliació que va

patir Rossini el va fer "escampar la partitura entre les obres noves que estava escrivint", explica Fo que, en aquesta ocasió també s'encarrega de l'escenografia i el vestuari per donar forma a una pirotècnia de veus adients en aquest frenètic vodevil que ha comptat amb el director d'orquestra Maurizio Barbacini.

En els gairebé dos segles que han passat des de l'estrena,

tots els intents de tornar a representar-la s'han vist malmesos. En part, aclareix Fo, perquè s'havien perdut algunes parts de la partitura i els fragments còmics estaven incomplets. "Quan m'ho va proposar el Festival de Pesaro, vaig pensar que era una broma i els vaig dir que si em volien arruïnar, perquè sabia que altres directors havien declinat el repte".

Arqueologia i cirurgia

Un repte que ell va assumir tenint clar com calia refer la l'obra: amb una feina d'arqueologia i cirurgia per poder completar la partitura i el llibret, per a la qual va comptar amb l'ajut del principal investigador de Rossini, Philip Gosset. A l'estrena a Pesaro, *La gazzetta* va funcionar "sobretot -diu- per les parts noves inserides, que surten del text original de Goldoni". Els buits musicals, els va resoldre "saquejant" i "reciclant" altres òperes de Rossini. "Fins i tot hi hem afegit temes que el compositor havia escrit com a divertiment

Dèria per Rossini

► La relació de Fo amb l'òpera neix en un viatge a la península escandinava en què es va posar en contacte amb Ingmar Bergman, que llavors estava immers en un muntatge històric de *La flauta màgica*. L'italià va quedar completament fascinat per l'obra. La dèria per la producció rossiniana, però, li ve d'abans, de ben petit. "Quan tenia 5 anys, a casa meua hi va viure una dona que estudiava cant i interpretava les seves òperes". Dario se'n va "enamorar", de la dona i de la música de Rossini, alhora.

per als seus amics, com ara una tarantella que un tenor no cantaria mai, però que aquí funciona perfectament".

A més de remenar entre el repertori rossinià, Fo també va "saquejar" tradicions pròpies de la Commedia dell'Arte, on té els seus orígens l'*opera buffa*, un fet "que els crítics no van detectar, no perquè estiguessin distrets, sinó perquè no coneixen l'obra de Rossini".